

DÔVODOVÁ SPRÁVA

A. Všeobecná časť

Návrh zákona o obecnej polícii a o zmene a doplnení niektorých zákonov (ďalej len „návrh zákona“) vypracovalo Ministerstvo vnútra Slovenskej republiky na základe Plánu legislatívnych úloh vlády Slovenskej republiky na rok 2022. Návrh zákona vychádza z Programového vyhlásenia vlády SR na obdobie rokov 2021 až 2024, podľa ktorého sa majú pripraviť také zmeny, aby obecné a mestské polície mohli zabezpečiť kvalitnejší výkon kontroly verejného poriadku a užšiu spoluprácu s jednotlivými bezpečnostnými zložkami Policajného zboru.

V rámci prípravy návrhu zákona sa prehodnocovalo postavenie, kompetencie, sociálne zabezpečenie a finančné ohodnotenie obecných (mestských) polícií na skvalitnenie ich práce. Na území Slovenska sa pri zabezpečovaní ochrany verejného poriadku a ďalších bezpečnostných úloh historicky uplatňuje tradičný kontinentálny systém s preferenciou štátnych policajných zložiek, popri ktorých pôsobia miestne zložky na úrovni obcí (miest) s doplnkovými funkciami vo vzťahu k štátnym policajným zložkám. V takom poňatí bolo koncipované i zriadenie a pôsobenie obecných a mestských polícií po roku 1989 (najskôr len priamo v rámci zákona Slovenskej národnej rady č. 369/1990 Zb. o obecnom zriadení, resp. zákona Slovenskej národnej rady č. 204/1991 Zb. o Policajnom zbore Slovenskej republiky, neskôr vo forme samostatného zákona Slovenskej národnej rady č. 564/1991 Zb. o obecnej polícii), ktoré nahradili dovtedy pôsobiace inšpekcie verejného poriadku národných výborov. Obecné polície boli konštituované ako poriadkové útvary zriaďované, resp. zrušované, obcami na zabezpečenie obecných vecí verejného poriadku, dbanie o poriadok a o ochranu životného prostredia v obci a plnenie ďalších „miestnych“ úloh vyplývajúcich z nariadení obce, uznesení obecného zastupiteľstva a z rozhodnutí starostu.

Postupne bola novelami zákona o obecnej polícii pôsobnosť obecných polícií rozširovaná i o ďalšie úlohy obdobného charakteru. Rôzne novely však riešili problémy tohto zákona len čiastočne a reagovali spravidla len na problémy, ktoré boli v danej dobe aktuálne a ich vyriešenie bolo nevyhnutné, prípadne sa novelami reagovalo len na zmeny v iných zákonoch. Súčasný zákon o obecnej polícii síce poskytuje nástroje v podobe oprávnení a donucovacích prostriedkov obecnej polície, ktoré sú potrebné na plnenie ich úloh, avšak tieto nástroje už nezodpovedajú potrebám súčasnej spoločnosti a nárokom, ktoré spoločnosť kladie na fungovanie obecných (mestských) polícií. Súčasný zákon neupravuje dostatočne všetky možnosti, ktorými by obecné (mestské) polície mohli a mali pri plnení svojich úloh disponovať. Mnohé inštitúty zákona o obecnej polícii sú upravené nedostatočne či nejednoznačne a celkovo je možné tento zákon považovať už za zastaraný, resp. nemoderný, neposkytujúci príslušníkom obecných (mestských) polícií adekvátne nástroje na plnenie ich úloh.

Ako najvhodnejším spôsobom právnej úpravy postavenia, úloh, oprávnení a donucovacích prostriedkov obecných (mestských) polícií sa preto javí schválenie úplne nového zákona, ktorý by komplexne a systémovo riešil nedostatky súčasného zákona a ktorý by zaradil obecné (mestské) polície pôsobiace v Slovenskej republike medzi moderné bezpečnostné zložky pôsobiace vo vyspelých demokratických krajinách. Navrhuje sa teda zrušenie a nahradenie v súčasnosti účinného zákona Slovenskej národnej rady č. 564/1991 Zb. o obecnej polícii v znení neskorších predpisov.

Návrh zákona vychádza z predpokladu, že obecné (mestské) polície majú v systéme poriadkovo-bezpečnostných orgánov na území Slovenska svoje nespochybniteľné miesto, ktoré je dôsledkom ich silnej previazanosti s územím, na ktorom pôsobia a tiež silnej previazanosti s obcou ako základným prvkom územnej samosprávy. Práve obec v rámci svojej originálnej pôsobnosti musí zabezpečovať rôzne úlohy, medzi inými napríklad zabezpečovanie verejného poriadku, udržiavanie čistoty či chránenie životného prostredia v obci, ktorých plnenie je účelnejšie, hospodárnejšie a efektívnejšie vykonávať prostredníctvom na to určeného útvaru obce – obecnej (mestskej) polície.

Z hľadiska systematiky sa návrh zákona delí na jednotlivé ucelené skupiny paragrafov tak, aby právna úprava bola logická a konzistentná. Po úvodných ustanoveniach nasledujú ustanovenia o úlohách, organizácii a riadení obecnej polície, potom o preukazovaní príslušnosti k obecnej polícii a označení obecnej polície, o oprávneniach príslušníka obecnej polície, použití donucovacích prostriedkov, pracovnom pomere v obecnej polícii, osobitnom sociálnom poistení príslušníkov obecnej polície, vzťahoch obecnej polície s inými orgánmi a osobami a návrh zákona končí záverečnými ustanoveniami. Viaceré súčasné ustanovenia boli presunuté v rámci návrhu zákona tam, kde logicky patria a rôzne duplicitné ustanovenia boli vypustené. Taktiež sa navrhuje niektoré ustanovenia presunúť zo zákona do súčasne pripravovanej vyhlášky, ktorá tak nahradí nariadenie vlády Slovenskej republiky č. 590/2003 Z. z., ako aj vyhlášku Ministerstva vnútra Slovenskej republiky č. 532/2003 Z. z.

Po obsahovej stránke má návrh zákona ambíciu reflektovať na vyriešenie nedostatkov súčasnej právnej úpravy pri akceptácii postavenia obecnej polície v celkovej štruktúre bezpečnostných zložiek na území Slovenska. V praxi je bežné, že často práve príslušník obecnej polície je subjektom prvého kontaktu na mieste protiprávneho konania a musí profesionálne, kvalifikovane a v krátkom čase, často v stresovej situácii, rozhodnúť, či a aký úkon, zásah, zákrok, opatrenie vykoná. Požiadavky kladené v súčasnosti na akýkoľvek bezpečnostný orgán, ktoré sú premietnuté do ich úloh, nutne vyvolávajú potrebu disponovania adekvátnymi nástrojmi. Vzhľadom na uvedené sa návrhom zákona nanovo upravuje základné legislatívne vymedzenie vykonávania zákrokov, všeobecných i konkrétnych oprávnení a použitia donucovacích prostriedkov a strelnej zbrane. V časti o pracovnom pomere v obecnej polícii sa okrem základných požiadaviek na príslušníka zavádza nová kategória zamestnanca obce zaradeného na výkon práve v obecnej polícii – čakateľ, dočasné pozastavenie výkonu činnosti či preskúšanie odbornej spôsobilosti. V oblasti osobitného sociálneho poistenia príslušníkov obecnej polície sa systémovo preberá súčasná práva úprava so zohľadnením niektorých výhrad k jej nedostatkom.

V nadväznosti na zmeny navrhované pri bezúhonnosti príslušníkov obecnej polície a pri osobitnom sociálnom poistení príslušníkov obecnej polície sa navrhujú tiež súvisiace úpravy v zákone č. 330/2007 Z. z. o registri trestov a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (čl. IV) a zákone č. 461/2003 Z. z. o sociálnom poistení v znení neskorších predpisov (čl. III).

Návrhom zákona sa mení a dopĺňa aj zákon Slovenskej národnej rady č. 372/1990 Zb. o priestupkoch v znení neskorších predpisov (čl. II) a zákon č. 8/2009 Z. z. o cestnej premávke a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (čl. V). Navrhované zmeny v týchto dvoch zákonoch reagujú na čím ďalej väčšiu angažovanosť obcí, resp. obecných polícii aj v oblasti cestnej premávky, pričom najpodstatnejšími zmenami je zavedenie možnosti pre príslušníkov obecnej (mestskej) polície objasňovať aj delikty súvisiace

s požívaním alkoholu alebo inej návykovej látky u vodičov vozidiel a možnosť obce prejednávať prekročenie najvyššej dovolenej rýchlosti v rámci tzv. objektívnej zodpovednosti.

Predkladaný návrh zákona je v súlade s Ústavou Slovenskej republiky, ústavnými zákonmi a inými zákonmi, nálezmi Ústavného súdu Slovenskej republiky, s právom Európskej únie, s medzinárodnými zmluvami a inými medzinárodnými dokumentmi, ktorými je Slovenská republika viazaná.

Predkladaný návrh zákona nepredpokladá negatívne dopady na rozpočet verejnej správy, podnikateľské prostredie, životné prostredie, služby verejnej správy pre občana, informatizáciu spoločnosti, vplyvy na manželstvo, rodičovstvo a rodinu ani sociálne vplyvy.

B. Osobitná časť

K čl. I (zákon o obecnej polícii)

K § 1 a 2 (Úvodné ustanovenia)

Účelom úvodných ustanovení je vymedziť okrem predmetu zákona postavenie a kreovanie obecnej polície, vymedzenie jej územnej pôsobnosti a taktiež stanovenie právnych predpisov, ktorými sa riadia pracovnoprávne vzťahy príslušníkov obecnej polície.

Na rozdiel od súčasnosti, kedy je obecná polícia legislatívne definovaná ako poriadkový útvar obce, sa obecná polícia vymedzuje ako bezpečnostný poriadkový útvar obce, čo má reflektovať zmenu v jej úlohách a oprávneniach. Zároveň to terminologicky korešponduje s inými subjektmi s príbuznou pôsobnosťou, najmä čo sa týka Policajného zboru (ktorý je vymedzený ako ozbrojený bezpečnostný zbor a v rámci neho pôsobí o. i. aj služba poriadkovej polície), ale napríklad aj súkromných bezpečnostných služieb (ktoré ochraňujú majetok, osoby alebo zabezpečujú poriadok na mieste zhromažďovania osôb).

Pri miestnej pôsobnosti sa jasne deklaruje spätosť obecnej polície s územím obce, ktorá ju zriadila. Zároveň sa však umožňuje jej pôsobenie aj na území inej obce, avšak vždy len na základe zmluvy alebo so súhlasom jej starostu, čo umožní efektívne využívať a zdieľať personálne a materiálne kapacity.

K § 3 (Základné úlohy obecnej polície)

Ustanovenie o základných úlohách obecnej polície predstavuje výpočet úloh, ktoré obecná polícia plní, pričom z väčšej časti ide o úlohy totožné s výpočtom úloh uvedeným v súčasnom zákone o obecnej polícii. Úlohy uvedené v odseku 1 predstavujú však len všeobecný, základný rámec úloh, nie je to konečný výpočet. Základnými úlohami obecnej polície sú predovšetkým tie úlohy, ktoré priamo vyplývajú z originálnej pôsobnosti obce, ktorá ju zriadila – zabezpečenie verejného poriadku, ochrana majetku či ochrana životného prostredia. Zároveň zabezpečuje úlohy vyplývajúce zo všeobecne záväzných nariadení obce, ktorými zvyčajne sú kontrola pravidiel na udržiavanie čistoty v obci a ochranu verejnej zelene, pravidiel času predaja v obchode a času prevádzky služieb či činností, ktorých vykonávanie je v obci zakázané alebo obmedzené na určitý čas alebo na určitom mieste. S týmito úlohami úzko súvisí spolupráca (spolupôsobenie) s Policajným zborom či objasňovanie a prejednávanie priestupkov. Nezanedbateľnou úlohou je tiež vykonávanie rôznych preventívnych činností.

Obec môže obecnej polícii ako svojmu útvaru určiť aj iné úlohy za predpokladu, že to umožňuje osobitný zákon, resp. obecná polícia môže plniť aj niektoré iné úlohy, ktoré

vyplývajú z osobitných predpisov. Tieto iné úlohy však nie je dôvod duplikovať v ustanovení o základných úlohách, preto na iné úlohy postačuje uviesť len blanketný odkaz. Ide napríklad o výkon odborného dozoru podľa zákona č. 56/2012 Z. z. o cestnej doprave v znení neskorších predpisov alebo o pôsobenie v rámci integrovaného záchranného systému.

Z dôvodu zabránenia spochybňovania oprávnenosti použitia rôznych technických prostriedkov príslušníkmi obecnej polície pri plnení úloh obecnej polície sa – obdobne ako je tomu napr. v zákone Národnej rady Slovenskej republiky č. 171/1993 Z. z. o Policajnom zbore v znení neskorších predpisov – dopĺňa výslovné zakotvenie možnosti používať technické prostriedky, medzi inými aj určené meradlá (napr. technické prostriedky na kontrolu alkoholu v dychu, orientačné testy na požitie omamných látok, prostriedky na zdokumentovanie priestupkov a iných protiprávnych konaní a pod.).

K § 4 (Základné povinnosti príslušníka obecnej polície)

Ustanovenie upravuje základné povinnosti pri plnení úloh obecnej polície, ktoré je potrebné dodržiavať vo všeobecnosti pri akejkoľvek činnosti. Ide napríklad o požiadavku na dodržiavanie zákonov, dbanie na česť, vážnosť a dôstojnosť či poskytnutie pomoci. Základnou povinnosťou je aj poučovacia povinnosť pri zásahu do práv alebo slobôd. Pri zásahoch do práv a slobôd (výkon oprávnení) je dôležitá zásada primeranosti (zásah nesmie prekročiť nevyhnutnú mieru potrebnú na dosiahnutie účelu), ktorá je ďalej podrobnejšie rozvedená pri použití donucovacích prostriedkov.

Oproti v súčasnosti platnej právnej úprave sa podrobnejšie vymedzujú povinnosti pri zákroku príslušníka obecnej polície vrátane doplnenia samotnej definície zákroku. Rozšírila sa povinnosť vykonania zákroku aj na dobu mimo pracovný čas, a to v presne vymedzených prípadoch. Uvedené je potrebné z dôvodu, že nevykonanie zákroku mimo pracovnú dobu osobou, ktorá má vykonávanie zákrokov medzi základnými pracovnými povinnosťami a je na ne vyškolená a vycvičená, je nezlučiteľné s poslaním obecnej polície. V praxi sa stáva, že príslušník obecnej polície, ktorý je mimo služby, sa ocitne ako prvý na mieste pri bezprostrednom ohrození alebo porušovaní chránených objektov (život, zdravie, práv a slobôd, majetku). V takom prípade mohol príslušník obecnej polície zakročiť len ako radový občan, t. j. bez možnosti využitia zákonných oprávnení príslušníka obecnej polície. Súčasťou tejto povinnosti je aj vymedzenie dôvodov, kedy príslušník obecnej polície nie je povinný vykonať zákrok bez rozdielu na to, či tá povinnosť vznikne počas alebo mimo pracovnú dobu.

K § 5 (Organizácia obecnej polície)

Účelom uvedeného ustanovenia je predovšetkým vymedzenie zamestnancov, ktorí tvoria obecnú políciu a vymedzenie spôsobu, akým sa obecná polícia organizuje, financuje a v akom rozsahu sa jej poskytujú technické prostriedky, pričom uvedené sa zveruje do kompetencie obecného zastupiteľstva. Veľmi dôležitou zmenou je vymedzenie zamestnancov, ktorí tvoria obecnú políciu, a to na zamestnancov, ktorí spĺňajú všetky podmienky na pozíciu príslušníka obecnej polície, ďalej zamestnancov, ktorí ešte nespĺňajú všetky podmienky, t. j. ešte sa len na pozíciu príslušníka obecnej polície pripravujú a ostatných zamestnancov.

Uvedené vymedzenie sleduje odstránenie jedného z najväčších nedostatkov súčasného zákona, ktorý na jednej strane neumožňoval prijať do pracovného pomeru príslušníka obecnej polície osobu, ktorá nespĺňala všetky zákonom stanovené podmienky, ale na druhej strane vyžadoval na prijatie do odbornej prípravy, v ktorej sa zabezpečovala jedna zo zákonných spôsobilostí, osobu, ktorá už bola v pracovnom pomere príslušníka obecnej polície. Výpočet zamestnancov obecnej polície rovnako presne vymedzuje postavenie týchto zamestnancov a súčasne jasne všetkých týchto zamestnancov dáva do riadiacej pôsobnosti náčelníka obecnej polície. Tí zamestnanci obecnej polície, ktorí spĺňajú všetky podmienky na pozíciu príslušníka obecnej polície, majú postavenie verejného činiteľa, čo ich súčasne vymedzuje ako tých

zamestnancov obecnej polície, ktorí sú spôsobilí plniť všetky úlohy obecnej polície a za tým účelom využívať im zverené oprávnenia a prostriedky.

K § 6 (Riadenie obecnej polície)

Pri riadení obecnej polície sa v zásade preberá súčasný stav, t. j. obecnú políciu riadi náčelník, ktorý sám musí byť príslušníkom obecnej polície. Vzhľadom na predchádzajúce ustanovenie, ktorým sa rozlišujú okrem príslušníkov obecnej polície aj čakatelia a iní zamestnanci obce zaradení na výkon práce v obecnej polícii, sa jasne deklaruje riadenie celej obecnej polície, t. j. aj týchto zamestnancov, náčelníkom. Prípadné podrobnejšie vnútorné delenie obecnej polície a rozsah kompetencií na nižších stupňoch riadenia môže byť dané organizačným poriadkom. Ponecháva sa tiež určitá atypickosť pri vymenúvaní náčelníka, kedy je táto možnosť zverená obecnému zastupiteľstvu, hoci ide o zamestnanca obce, ktorý inak patrí do personálnej pôsobnosti starostu.

K § 7 (Preukazovanie príslušnosti k obecnej polícii)

Nevhodná formulácia súčasného zákona o preukazovaní príslušnosti, ktorá pri gramatickom výklade mohla viesť až k absurdným situáciám, sa nahrádza štandardným znením, z ktorého už jednoznačne vyplýva, akými spôsobmi príslušník obecnej polície preukazuje príslušnosť k obecnej polícii a v akých prípadoch ten – ktorý spôsob použije. Zároveň sa – analogicky ako je tomu pri iných uniformovaných zložkách – zavádza pravidlo o tom, že plnenie úloh obecnej polície sa vykonáva spravidla v rovnošate (s konkrétne vymenovanými výnimkami), ktorá na jednej strane poskytuje samotnému príslušníkovi ochranu prostredníctvom jasnej vizualizácie príslušnosti ku konkrétnej zložke a ostatným osobám poskytuje jednoznačnú informáciu o identifikovaní konania danej osoby ako príslušníka obecnej polície a s tým spojenými povinnosťami poslúchnuť jeho výzvy, pokyny či príkazy.

K § 8 (Rovnošata)

Rovnošata príslušníkov obecnej polície ostáva z hľadiska farebného vyhotovenia zachovaná – jej prevažujúca farba je modrá. Namiesto jednotného vzoru rovnošaty obecnej polície budú nastavené vo vyhláske jej jednotné prvky, keďže striktnú jednotnosť nie je možné dosiahnuť vzhľadom na to, že ich obstarávajú rôzne subjekty (obce) s rôznymi finančnými možnosťami. Kvôli zamedzeniu pochybností a nejednoznačným výkladom sa jasne zakotvuje, že na rovnošate môže byť funkčné i hodnotné označenie, ktoré nesmie byť zameniteľné i inými hodnotnými označeniami (ozbrojené bezpečnostné zbory, ozbrojené zbory, ozbrojené sily, hasičský zbor). Taktiež sa jasne upravuje možnosť používať na rovnošate aj iné súčasti vrátane osobitných výstrojných súčastí a doplnkov ako sú prilby, štíty, vesty. Upravuje sa tiež možnosť používania rovnošaty pre bývalých príslušníkov obecnej polície, čo je využiteľné najmä pri slávnostných príležitostiach.

K § 9 (Označenie dopravných prostriedkov)

V tomto ustanovení je upravené označovanie motorových vozidiel obecnej polície, ktoré v základných rysoch ostáva rovnaké – prevažujúca farba musí byť biela s označením príslušnosti k obecnej polícii. Podrobnejšie grafické požiadavky na označenie dopravných prostriedkov budú upravené vo vykonávacej vyhláske. Dáva sa možnosť používať pre výkon služby motorové vozidlá aj bez označenia s tým, že motorové vozidlá obecnej polície s právom prednostnej jazdy musia byť označené príslušnosťou k obecnej polícii.

K § 10 (Preukaz príslušníka obecnej polície)

Obdobne ako je tomu pri rovnošatách a vozidlách obecnej polície, upravujú sa v návrhu zákona aj jednotné prvky preukazu príslušníkov obecnej polície, ktorého vzor bude uvedený vo vyhláske.

Ustanovenie o preukaze sa dopĺňa aj o povinnosť príslušníka obecnej polície odovzdať preukaz po skončení pracovného pomeru a povinnosť nálezcovi preukazu príslušníka obecnej polície odovzdať nájdený preukaz.

K § 11 (Všeobecné oprávnenia)

Aj pri ustanovení o všeobecných oprávneniach platí obdoba toho, čo pri ustanovení o základných úlohách – v súčasnom zákone sú v danom ustanovení duplicitne uvedené niektoré oprávnenia, ktoré vyplývajú z osobitných predpisov, a teda nie je dôvod ich opakovať. Medzi všeobecné oprávnenia patrí predovšetkým nosenie strelnej zbrane v súlade so zákonom č. 190/2003 Z. z. o strelných zbraniach na strelive a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (t. j. zbrojný preukaz skupiny C), vyzvať osobu na upustenie od protiprávneho konania a vykonanie tzv. bezpečnostnej prehliadky osoby. K pôvodným všeobecným oprávneniam bolo pridané oprávnenie požiadať vodiča vozidla o predloženie dokladov a vyzvať vodiča na vyšetrenie na zistenie prítomnosti alkoholu alebo inej návykovej látky vrátane možnosti zakázať ďalšiu jazdu po pozitívnom výsledku, ktoré reflektujú rozšírenie okruhu protiprávnych konaní v oblasti cestnej premávky, ktoré je obecná polícia oprávnená objasňovať.

K § 12 (Oprávnenie požadovať preukázanie totožnosti)

Súčasná právna úprava preukazovania totožnosti je vo vzťahu k plneniu úloh obecnej polície nevyhovujúca, bola preto rozšírená o dôvody na požadovanie preukázania totožnosti. Situácia, kedy príslušník obecnej polície vykonáva svoju činnosť voči konkrétnej fyzickej osobe, bez možnosti zistenia jej totožnosti, je neodôvodniteľná a neudržateľná. Okruh dôvodov zameraných len na konanie o priestupku a na hľadanie osoby, bolo preto potrebné rozšíriť aj na ďalšie oblasti pôsobnosti obecnej polície. Návrh súčasne spresňuje rozsah osobných údajov, ktoré príslušník obecnej polície je oprávnený zisťovať a následne spracúvať, rozsah dokladov, ktoré je pri využití tohto oprávnenia príslušník obecnej polície oprávnený požadovať a rozsah dokladov, ktoré môže kontrolovaná osoba predložiť.

K § 13 (Oprávnenie požadovať vysvetlenie)

Navrhované znenie oprávnenia požadovať vysvetlenie spresňuje v súčasnosti účinné oprávnenie a súčasne zapracováva postup v súvislosti s podaním vysvetlenia maloletými a mladistvými osobami (len za prítomnosti osoby alebo zástupcu zariadenia, ktoré ju má v starostlivosti). Obdobne ako je tomu pri iných bezpečnostných zločkách, ktoré majú možnosť využívať takéto oprávnenie, aj obecná polícia má možnosť osobu vyzvať, aby sa dostavila na útvar obecnej polície vrátane nároku na náhradu nevyhnutných výdavkov s tým spojených, ako aj možnosti odopretia podania vysvetlenia, resp. zákazu vyžadovať vysvetlenie.

K § 14 (Oprávnenie predviesť osobu)

Súčasná právna úprava upravuje celkovo štyri prípady, kedy je príslušník obecnej polície oprávnený predviesť osobu, pričom tieto prípady sú súčasťou rôznych ustanovení zákona s rozdielnou úpravou povinností príslušníka obecnej polície súvisiacich s predvedením. Cieľom návrhu je preto zjednotiť všetky druhy predvedenia do jedného ustanovenia, s vymedzením dôvodov pre jednotlivé predvedenia, miesta, kde sa osoba predvádza vyplývajúceho z dôvodu a účelu predvedenia a stanovenie jednotných povinností pre príslušníka obecnej polície vykonávajúceho predvedenie.

Samotné dôvody predvedenia sa dopĺňajú o také, ktoré vyplynuli z požiadaviek aplikačnej praxe – predvedenie osoby, ktorá bola pristihnutá pri trestnom čine alebo bezprostredne po ňom a osoby, ktorá bezprostredne ohrozuje život, zdravie majetok alebo porušuje verejný poriadok. Vzhľadom na to, že obecná polícia je útvar obce, umožňuje sa obci využívať jej príslušníkov aj na zabezpečenie riadneho konania v situácii, ak je obec správnym orgánom a účastník alebo svedok sa nedostaví ani na opätovné predvolanie.

Po predvedení sa osoba odovzdá tomu, kto je príslušný s ňou ďalej konať, napr. orgánu činnému v trestnom konaní, Zboru väzenskej a justičnej stráže či zariadeniu, v ktorom je maloletý alebo mladistvý umiestnený na základe súdneho rozhodnutia.

Pri predvedení maloletej osoby do 15 rokov sa jasne ustanovuje, že takúto osobu možno prepustiť len jej odovzdaním zákonnému zástupcovi alebo inej osobe, ktorá sa osobne stará o maloletého na základe súdneho rozhodnutia, resp. nimi určenej osobe. Tento postup nadväzuje na informačnú povinnosť obecnej polície voči týmto osobám o predvedení maloletého a mladistvého.

K § 15 (Oprávnenie otvoriť byt)

Uvedené oprávnenie je prevzaté z účinného znenia zákona Slovenskej národnej rady č. 564/1991 Zb. o obecnej polícii v znení neskorších predpisov. Ostávajú teda zachované štandardné dôvody na otvorenie bytu (dôvodná obava, že je pohrozený život, že je vážne ohrozené zdravie alebo hrozí závažná škoda na majetku a vec neznesie odklad), ako aj štandardné postupy pri otvorení bytu (prítomnosť nezúčastnenej osoby, vyrozumenie užívateľa bytu, zabezpečenie uzavretie bytu) a následné úkony (spísanie úradného záznamu, oznámenie Policajnému zboru a prokurátorovi).

K § 16 (Oprávnenie odňať vec)

Právna úprava oprávnenia odňať vec bola spresnená a doplnená o postup pri odňatí zbrane. Spresnenie sa týka odňatia veci, ktorá súvisí s priestupkom alebo iným správnym deliktom, pričom sa odstraňuje stav, kedy podľa súčasnej právnej úpravy nebolo možné odňať vec súvisiacu s priestupkom (napr. ukradnutú vec), ale odňať sa mohla len vec, u ktorej by prichádzalo do úvahy prepadnutie alebo zhabanie. Úprava postupu pri odňatí strelnej zbrane, ktorá podlieha evidencnej povinnosti, sleduje v prvom rade zabezpečenie riadnej úschovy takejto zbrane príslušným orgánom Policajného zboru. Po pominutí dôvodov vydania alebo odňatia veci, a ak sa takáto vec neodovzdá príslušným orgánom, sa vec vráti tomu, komu nepochybne patrí (napr. osobe poškodenej priestupkom krádeže), inak tomu, kto ju vydal alebo komu bola odňatá.

K § 17 (Oprávnenie zastavovať vozidlá)

Súčasnú právnu úpravu upravujúcu zastavovanie vozidiel je potrebné z dôvodu jej neúplnosti a tiež zvýšenia efektívnosti zákrokov príslušníkov obecnej polície rozšíriť o ďalšie dôvody na zastavenie vozidla, medzi ktoré patrí predovšetkým zastavenie vozidla pri dôvodnom podozrení na vodiča pod vplyvom alkoholu, čo sa navrhuje v nadväznosti na zmeny navrhované v zákone o priestupkoch (čl. II), podľa ktorých bude obecná polícia oprávnená objasňovať aj delikty vodičov vozidiel spáchané požitím alkoholu alebo inej návykovej látky. Taktiež sa výslovne uvádza oprávnenie zastavovať vozidlá pri školách a školských zariadeniach.

K § 18 (Oprávnenie na vstup)

Uvedené (formálne nové) oprávnenie príslušníkov obecnej polície jednoznačne legalizuje vstup a zdržiavanie sa v podnikateľských prevádzkových priestoroch z dôvodu plnenia vymedzených úloh obecnej polície, ktorých plnenie môže byť pri spochybňovaní tejto

možnosti značne obmedzené, resp. úplne znemožnené. Účelom vstupu do týchto priestorov býva zvyčajne kontrola dodržiavania predajného času a otváracích hodín, zabezpečenie verejného poriadku a kontrola zákazu predávania alebo podávania alkoholických nápojov alebo tabakových výrobkov mladistvým do 18 rokov.

K § 19 (Oprávnenie zakázať vstup na určené miesta a oprávnenie prikázať zotrvať na určenom mieste)

Predmetnému oprávneniu je daná jeho osobitosť oproti súčasnej právnej úprave, kedy oprávnenie bolo súčasťou všeobecných oprávnení. Uvedené si vyžiadala potreba presnejšie vymedziť obsah tohto oprávnenia a tiež umožniť využitie tohto oprávnenia aj na žiadosť iného oprávneného orgánu.

K § 20

Doplňa sa všeobecná (generálna) povinnosť pre každého uposlúchnuť výzvu, pokyn, príkaz alebo požiadavku príslušníka obecnej polície, ktorá v súčasnom zákone absentuje.

V záujme nevytvárania nových legislatívnych prekážok budúcej aplikácie národných i európskych projektov týkajúcich sa sprístupňovania niektorých údajov prostredníctvom centrálnych informačných technológií, zahŕňajúcich aj mobilné aplikácie spravované ministerstvami, sa dopĺňa všeobecné ustanovenie o možnosti predkladať doklady aj v elektronickej podobe.

K § 21 (Technický prostriedok na zabránenie odjazdu motorového vozidla)

Používanie technického prostriedku na zabránenie odjazdu motorového vozidla sa presúva z donucovacích opatrení medzi oprávnenia, kam svojím obsahom štandardné použitie tohto prostriedku patrí. Uvedené ustanovenie definuje podmienky použitia, ktoré sú totožné so súčasnými podmienkami (vozidlo stojí na mieste, kde je to zakázané a vodič sa nezdržiava v blízkosti a vozidlo v pátraní), pričom zároveň sa zo súčasnej právnej úpravy v zásade preberajú aj obmedzenia používania tohto technického prostriedku. Po novom sa ustanovuje postup odstránenia tohto technického prostriedku z motorového vozidla (bezodkladne po zistení osoby, ktorá motorové vozidlo na mieste ponechala). Pri dlhodobom použití technického prostriedku na vozidle (30 dní) sa navrhuje odstraňovať toto vozidlo z cesty na náklady jeho prevádzkovateľa alebo vlastníka.

K § 22 (Spracúvanie osobných údajov)

Z dôvodu legislatívnych požiadaviek súvisiacich s ochranou osobných údajov sa ustanovuje oprávnenie vyhotovovať záznamy z verejných priestranstiev a záznamy o priebehu plnenia úloh alebo o vykonaní zákroku a rozsah spracúvania osobných údajov potrebných na plnenie úloh obecnej polície. V ostatnom sa na spracúvanie osobných údajov vzťahujú zásady, pravidlá a požiadavky dané všeobecným nariadením o ochrane údajov (GDPR), resp. zákonom č. 18/2018 Z. z. o ochrane osobných údajov a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov.

K § 23 (Donucovacie prostriedky)

Donucovacie prostriedky možno považovať za podstatný prvok činnosti obecnej polície ako útvaru obce, ktorý plní úlohy najmä pri zabezpečovaní verejného poriadku a spolupôsobí pri ochrane osôb, majetku či životného prostredia. Podrobná zákonná úprava ich použitia sa však ukazuje ako prekonaná, pretože zákon v tomto prípade vlastne predpisuje metodiku služobných zákrokov. Navrhuje sa preto komplexne prepracovať ustanovenia o donucovacích prostriedkoch, pričom detailne ustanovené situácie, za ktorých možno použiť konkrétny donucovací prostriedok, sa vypúšťajú a ponecháva sa len základný rámec ich použitia. Treba

zdôrazniť, že takto nastavané oprávnenia na použitie donucovacích prostriedkov sú bežné aj v iných štátoch a pri koncipovaní novej úpravy donucovacích prostriedkov sa vychádzalo najmä zo zákonov v Českej republike, Rakúsku a Nemecku. V istej miere je takéto použitie ustanovené už aj na Slovensku: napr. súkromné bezpečnostné služby pri výkone fyzickej ochrany alebo pátrania podľa § 50 ods. 2 zákona č. 473/2005 Z. z. o poskytovaní služieb v oblasti súkromnej bezpečnosti a o zmene a doplnení niektorých zákonov (zákon o súkromnej bezpečnosti) alebo ozbrojené sily vo výkone poriadkovej, strážnej, eskortnej alebo dozornej služby podľa § 15 zákona č. 321/2002 Z. z. o ozbrojených silách Slovenskej republiky.

Návrh zákona ustanovuje základný rámec použitia donucovacích prostriedkov, ktorý vychádza z prirodzených potrieb obecnej polície s prihliadnutím na úlohy, ktoré plní, ako aj z prirodzených požiadaviek na ochranu osôb pred prílišným (extenzívnym) používaním donucovacích prostriedkov. Donucovacie prostriedky bude možné použiť predovšetkým na ochranu bezpečnosti osôb (ochrana života a zdravia), ochranu majetku alebo životného prostredia. Taktiež ich bude možné použiť aj pri plnení niektorých úloh (oprávnení) – predvedenie alebo obmedzenie osobnej slobody, odňatie veci, zakázanie vstupu na určené miesto alebo prikázanie zotrvať na určenom mieste.

Návrh zákona po novom dôkladne rozlišuje medzi donucovacími prostriedkami a použitím zbrane, a to predovšetkým kvôli možným následkom použitia zbrane. Naďalej sa v návrhu zákona ponecháva taxatívny výpočet jednotlivých druhov donucovacích prostriedkov, ktorý bol rozšírený o ďalšie prostriedky na prekonanie odporu a odvrátenie útoku, pričom sa prihliadalo na ich zjavne vyššiu účinnosť a súčasne nižšiu invazívnosť voči telu osoby, ako by tomu bolo v prípade priameho použitia zbrane, resp. aj v prípade použitia ostatných donucovacích prostriedkov. Ide predovšetkým o elektrické alebo iné dočasne zneschopňujúce prostriedky, spúšťače opasky a spúšťače popruhy.

Pred použitím donucovacieho prostriedku (okrem technického prostriedku na zabránenie odjazdu motorového vozidla, kde je to z povahy veci vylúčené) sa musí použiť predchádzajúca výzva s výstrahou; upustiť od toho možno len vtedy, ak je samotný príslušník obecnej polície napadnutý, je ohrozený život alebo zdravie inej osoby a vec neznesie odklad, príp. tomu bránia iné okolnosti.

Voľba konkrétneho donucovacieho prostriedku (donucovacích prostriedkov), ktorý príslušník obecnej polície použije, závisí od povahy zákroku, konkrétnych okolností prípadu a intenzity protiprávneho konania osoby, ktorej konanie (odpor) je potrebné prekonať, samozrejme pri splnení zásad zákonnosti a primeranosti. Okrem konkrétnej zásady primeranosti, ktorej dodržanie sa vyžaduje (donucovací prostriedok a intenzita jeho použitia musia byť primerané povahe a nebezpečnosti protiprávneho konania) sa pritom osobitne zdôrazňuje potreba prihliadať aj na jednu zo všeobecných povinností príslušníka obecnej polície, a to dbanie na česť, vážnosť a dôstojnosť osoby i svoju vlastnú a nepripustenie, aby v súvislosti s plnením úloh vznikla osobe bezdôvodná ujma a aby prípadný zásah do jej práv a slobôd prekročil mieru nevyhnutnú na dosiahnutie sledovaného účelu.

K § 24 (Osobitné ustanovenia o použití niektorých donucovacích prostriedkov)

Putá sú špecifickým donucovacím prostriedkom a navrhujú sa preto aj atypické dôvody ich použitia, pričom sa tým odstraňuje aj jeden z najväčších nedostatkov súčasného zákona o obecnej polícii, ktorý spočíval v tom, že putá mohli byť použité len voči osobe, ktorej bola obmedzená osobná sloboda z dôvodu jej pristihnutia pri trestnom čine alebo bezprostredne po ňom. Nová úprava tento nedostatok odstraňuje a umožňuje použitie pút okrem tejto osoby aj v prípade predvádzanej osoby.

Špecifickým donucovacím prostriedkom je aj použitie služobného psa, preto sa vo vzťahu k nemu navrhuje možnosť jeho použitia aj v niektorých situáciách, ktoré by všeobecné dôvody použitia donucovacích prostriedkov nepokryli.

Technický prostriedok na zabránenie odjazdu motorového vozidla je okrem jeho štandardného použitia (§ 21) možné použiť aj ako donucovací prostriedok, a to napríklad vtedy, ak sa nájde opustené motorové vozidlo, pri ktorom je dôvodné podozrenie, že sa zúčastnilo dopravnej nehody.

K § 25 (Použitie strelnej zbrane)

Použitie strelnej zbrane je najzávažnejším zásahom do základných práv a slobôd osoby, keďže ju priamo a zásadným spôsobom ohrozuje na živote a zdraví. Z tohto dôvodu sa podmienky na použitie strelnej zbrane ponechávajú taxatívne vymedzené a odlišne upravené od donucovacích prostriedkov. Vzhľadom na charakter strelnej zbrane sa dopĺňa aj špeciálna požiadavka pri jej použití – dbať na potrebnú opatrnosť. V ostatnom sa preberá doterajšia úprava použitia strelnej zbrane, čiže základné podmienky jej použitia (nutná obrana, krajná núdza, odvrátenie nebezpečného útoku na chránený objekt alebo na miesto so zákazom vstupu) a predchádzajúca výzva s výstrahou.

K § 26 (Povinnosti po použití donucovacieho prostriedku alebo strelnej zbrane)

V uvedenom ustanovení sú definované povinnosti príslušníka obecnej polície po použití donucovacích prostriedkov alebo strelnej zbrane, ktoré sa preberajú zo súčasnej právnej úpravy a ktorými sú poskytnutie prvej pomoci a zabezpečenie lekárskeho ošetrovania, ak došlo k zraneniu osoby a spísanie úradného záznamu samotným príslušníkom obecnej polície, na čo nadväzuje v prípade pochybností preverenie oprávnenosti a primeranosti ich použitia náčelníkom a predloženie veci prokurátorovi.

K § 27 (Osobitné obmedzenia)

Ustanovenie definuje a konkretizuje osoby, voči ktorým je vzhľadom na ich telesné predispozície spravidla možné z donucovacích prostriedkov použiť iba hmaty, chvaty a putá.

K § 28 (Príslušník obecnej polície)

Vzhľadom na neustále sa zvyšujúce nároky na plnenie úloh obecnej polície a jej príslušníkov je nevyhnutné jasne nastaviť aj podmienky, za ktorých sa osoba môže stať príslušníkom obecnej polície. Pôvodne nastavené podmienky (bez akejkoľvek zmeny od roku 1991) nezodpovedajú súčasným požiadavkám, rozširujú sa preto o podmienky spoľahlivosti, spôsobilosti na právne úkony v plnom rozsahu, ovládania štátneho jazyka a telesnej spôsobilosti. Súčasné požiadavky na bezúhonnosť a zdravotnú spôsobilosť boli spresnené v samostatných ustanoveniach. Minimálny vek pre príslušníka obecnej polície sa posúva z 21 rokov na 18 rokov (v tejto súvislosti je potrebné zdôrazniť, že minimálny vek na získanie zbrojného preukazu skupiny C sa nemení, t. j. príslušník obecnej polície mladší ako 21 rokov nebude môcť pôsobiť so strelnou zbraňou; rovnaký systém je nastavený aj pri súkromných bezpečnostných službách). Preukazovanie odbornej spôsobilosti ostáva v základných rysoch zachované, t. j. získava sa absolvovaním odbornej prípravy a skúškou.

K § 29 (Bezúhonnosť)

Ustanovenie upravujúce bezúhonnosť sa nastavuje tak, aby sa za bezúhonného nepovažovala osoba, ktorá bola odsúdená za úmyselný trestný čin; pri konkrétne vymedzených trestných činoch, ktorých spáchanie je v priamom rozpore s existenciou a pôsobením obecnej polície (obzvlášť závažný zločin, zneužívanie právomocí verejného činiteľa, prijímanie úplatku, podplácanie, nepriama korupcia) sa zohľadňuje aj zahladenie odsúdenie alebo fikcia neodsúdenia. Vzhľadom na to sa bude bezúhonnosť preukazovať odpisom registra trestov, elektronicky prostredníctvom Generálnej prokuratúry Slovenskej republiky.

K § 30 (Spôľahivosť)

Nová podmienka spoľahlivosti odzrkadľuje zvýšenie nárokov na osobu uchádzača o pozíciu príslušníka obecnej polície, a to tým, že tento uchádzač musí okrem bezúhonnosti vykazovať aj určitú spoľahivosť vo vzťahu k iným konaniam ako sú trestné činy, ale ktoré môžu vyvolať pochybnosť, či táto osoba bude dávať záruku riadneho výkonu funkcie príslušníka obecnej polície. Ide o nadmerné požívanie alkoholu alebo požívanie iných návykových látok, recidívu pri niektorých priestupkoch a prejavovanie sympatií s hnutím smerujúcim k potlačeniu základných práv a slobôd.

K § 31 (Zdravotná spôsobilosť, psychická spôsobilosť a telesná spôsobilosť)

Príslušník obecnej polície musí byť vzhľadom na okruh úloh, ktoré plní, zdravotne, psychicky i telesne spôsobilý na plnenie týchto úloh. V uvedenom ustanovení sú preto ustanovené podmienky preukázania zdravotnej, psychickej a telesnej spôsobilosti. Pri zdravotnej a psychickej spôsobilosti to budú posudky všeobecného lekára, resp. klinického psychológa, pri telesnej spôsobilosti to bude preverka vykonaná v rámci prijímacieho konania.

Zároveň sa obci ako zamestnávateľovi umožňuje v prípade pochybností preveriť zdravotnú a psychickú spôsobilosť vyžadovaním nového posudku, tie už však budú na náklady obce.

K § 32 (Prijímacie konanie)

Ustanovenie upravuje začatie a ukončenie prijímacieho konania, doklady predkladané k žiadosti o prijatie do pracovného pomeru, ako aj lehotu, v ktorej má byť občan vyrozumený o výsledku prijímacieho konania.

K § 33 (Odborná spôsobilosť)

Uvedené ustanovenie vymedzuje postup, akým sa zo zamestnancov obce – čakatel'ov stávajú príslušníci obecnej polície. Vyžaduje sa na to získanie odbornej spôsobilosti absolvovaním odbornej prípravy a následne vykonaním skúšky. Na rozdiel od súčasnosti sa ustanovuje, aby aj absolventi vymedzením študijných odborov (ochrana majetku alebo bezpečnostná služba na strednej škole, bezpečnostné vedy na vysokej škole) museli úspešne absolvovať skúšku, čo vyplýva zo zvýšených nárokov na príslušníkov obecnej polície.

Nanovo sa koncipuje kreovanie odbornej komisie, ktorá skúša čakatel'ov, ako aj jej pôsobenie. Z dôvodu zvýšenia kvality vykonávania skúšky, ako aj väčšieho zapojenia všetkých zainteresovaných subjektov, sa navrhuje, aby namiesto striktno policajnej komisie boli jej členmi aj zástupca samotného zariadenia, v ktorom sa vykonala odborná príprava, zástupca niektorého z občianskych združení náčelníkov alebo príslušníkov obecnej polície a zástupca okresnej prokuratúry. Odborná komisia bude po skúške aj vydávať úspešným uchádzačom osvedčenie, ktorého vzor bude vo vyhláske.

Upravuje sa tiež spôsob vydávania nových osvedčení napr. po ich strate alebo poškodení, ako aj oznamovanie informácií o zániku platnosti či o odbornej spôsobilosti.

K § 34 (Odborná príprava)

Odbornú prípravu budú zabezpečovať – tak ako v súčasnosti – zariadenia obce na to určené. Vypúšťa sa v praxi nevyužívaná možnosť vykonávať odbornú prípravu v stredných odborných školách Policajného zboru. Bližšie podrobnosti a podmienky zriaďovania zariadení obcí na vykonávanie odbornej prípravy (školiace/výcvikové strediská obecnej polície) sa, rovnako ako je tomu v súčasnosti, neustanovujú. Ponecháva sa však možnosť, aby v zariadení jednej obce vykonávali odbornú prípravu aj budúci príslušníci obecnej polície inej obce, a to za úhradu preukázateľných nákladov.

K § 35 (Zánik platnosti osvedčenia)

V predmetnom ustanovení sú zadané konkrétne podmienky, na základe ktorých zaniká platnosť vydaného osvedčenia príslušníka obecnej polície. Ide o prípad, kedy príslušník obecnej polície neuspje na preskúšaní odbornej spôsobilosti, resp. sa bez dostatočného ospravedlnenia nedostaví na preskúšanie a o prípad, kedy príslušník obecnej polície vráti osvedčenie Prezídia Policajného zboru.

K § 36 (Preskúšanie odbornej spôsobilosti)

Zavádza sa nový inštitút – preskúšanie odbornej spôsobilosti príslušníka obecnej polície. Ide o štandardnú možnosť týkajúcu sa možnosti preskúšať odbornú spôsobilosť na výkon určitej činnosti (vid' odborná spôsobilosť na vedenie motorových vozidiel, odborná spôsobilosť na úseku súkromných bezpečnostných služieb či odborná spôsobilosť držať alebo nosiť zbraň a strelivo), pričom obdobné ustanovenie existuje aj v Českej republike.

Preskúšanie odbornej spôsobilosti bude môcť nariadiť Prezídium Policajného zboru v prípade, že z konania príslušníka obecnej polície vyplynie, že nemá dostatok vedomostí a praktických schopností na plnenie úloh obecnej polície, alebo ak vznikne dôvodné podozrenie o tom, či je príslušník obecnej polície odborne spôsobilý. Pôjde o rozhodnutie podľa správneho poriadku, t. j. s výkonom, odôvodnením a poučením o opravnom prostriedku; odvolanie však nebude mať odkladný účinok. V rámci správneho konania (pred vydaním rozhodnutia) si prezídium bude musieť vyžiadať stanovisko náčelníka obecnej polície, v ktorej pôsobí príslušník, o ktorého odbornú spôsobilosť ide.

Na samotné preskúšanie sa primerane budú vzťahovať ustanovenia o skúške, t. j. aj preskúšanie sa bude vykonávať pred odbornou komisiou zloženou zo zástupcov Policajného zboru, zariadenia obce, občianskeho združenia náčelníkov alebo príslušníkov obecnej polície a okresnej prokuratúry, s možnosťou dvoch opakovaných skúšok.

K § 37 (Dočasné pozastavenie výkonu činnosti)

Navrhovaná možnosť dočasne pozastaviť výkon činnosti príslušníka obecnej polície je inšpirovaná obdobným inštitútom pri služobnom pomere príslušníkov Policajného zboru a iných bezpečnostných zložiek. Predstavuje to možnosť ako zabrániť plneniu úloh obecnej polície príslušníkovi obecnej polície, voči ktorému sa vedie trestného stíhanie pre úmyselný trestný čin, kedy ponechanie príslušníka obecnej polície vo výkone by mohlo byť v rozpore s poslaním obecnej polície, resp. v dôsledku tohto trestného stíhania by mohli nastať pochybnosti o spoľahlivosti tohto príslušníka obecnej polície bez toho, aby bol skončený pracovný pomer. Dočasné pozastavenie výkonu činnosti príslušníka obecnej polície je kreované s prihliadnutím na zásadu prezumpcie neviny, v dôsledku čoho takéto pozastavenie predstavuje z hľadiska svojej dočasnosti menej invazívny zásah do životných pomerov príslušníka obecnej polície v prípadoch, kedy by sa reálne riešila otázka pracovného pomeru, pričom podľa súčasného právneho stavu by prichádzalo do úvahy hľadanie ciest na skončenie pracovného pomeru príslušníka obecnej polície alebo jeho ponechanie vo výkone až do právoplatnosti odsudzujúceho rozsudku, a to aj so všetkými negatívnymi dôsledkami pre obecnú políciu a obec. Súčasťou uvedeného ustanovenia je úprava platových pomerov počas dočasného pozastavenia výkonu činnosti príslušníka obecnej polície a po jeho skončení.

K § 38 až 42 (Osobitné sociálne poistenie príslušníkov obecnej polície)

Ustanovenia o príspevku za prácu v obecnej polícii sú z hľadiska systematiky v zásade prevzaté z aktuálne platného znenia zákona č. 564/1991 Zb. o obecnej polícii v znení zmien z roku 2019, kedy sa zaviedli, a to vrátane nadobudnutia účinnosti od 1. januára 2024 pre niektoré z nich.

Základné nastavenia teda ostávajú zachované – skončenie pracovného pomeru v obecnej polícii, dovŕšenie veku 56 rokov a trvanie pracovného pomeru 25 rokov ako podmienky nároku na príspevok, zánik nároku na príspevok dovŕšením dôchodkového veku, vznikom pracovného pomeru v obecnej polícii a priznaním predčasného starobného dôchodku, výška príspevku na úrovni 60 % priemernej mzdy v príjmovom najlepšom roku za posledných 10 rokov, sadzba poistného 3 % zo všeobecného vymeriavacieho základu. Z dikcie týchto ustanovení vyplýva, že do odpracovaných rokov sa okrem vojenskej služby ráta aj trvanie materskej a rodičovskej dovolenky a že príslušník obecnej polície môže skončiť pracovný pomer v obecnej polícii po odpracovaní 25 rokov aj pred dovŕšením veku 56 rokov, avšak nárok na príspevok mu vznikne až po dovŕšení tohto veku.

Na základe uplatnených pripomienok sa však odstraňujú najvypuklejšie nedostatky súčasnej právnej úpravy tým, že sa celé konanie o príspevku za prácu v obecnej polícii presúva na Sociálnu poisťovňu a celé konanie bude prebiehať v režime podľa zákona č. 461/2003 Z. z. o sociálnom poistení v znení neskorších predpisov (podľa súčasnej legislatívy by od 1. januára 2024 o príspevku mali v režime podľa správneho poriadku na prvom stupni rozhodovať obec, ktorej zamestnancom bol príslušník obecnej polície naposledy, a v druhom stupni Sociálna poisťovňa; obce však na to nemajú príslušné právne a procesné prostriedky) a pre tých príslušníkov obecnej polície, ktorí prvýkrát nastúpili do obecnej polície po dovŕšení veku 31 rokov, sa platenie osobitného sociálneho poistenia zdobrovoľňuje (to zohľadňuje osobitnú situáciu týchto príslušníkov obecnej polície, ktorí s ohľadom na ich aktuálny vek a dĺžku trvania ich pracovného pomeru v obecnej polícii, nemôžu ani teoreticky splniť podmienky nároku na príspevok).

Okrem toho sa spresnili niektoré ustanovenia o osobitnom sociálnom poistení príslušníkov obecnej polície tak, aby bolo jednoznačné, že do odpracovaných rokov v obecnej polícii sa zatrávajú len roky odpracované ako príslušník obecnej polície (nie aj ak čakateľ či iný zamestnanec pôsobiaci v obecnej polícii), doplnil sa zákaz súbehu osobitného príspevku s invalidným dôchodkom a spresnilo sa, čo sa považuje za priemernú mzdu oprávnenej osoby.

K § 43 (Spolupráca obecnej polície s inými orgánmi)

Ustanovenie o spolupráci predovšetkým s Policajným zborom ako základným partnerom obecných polícií sa ponechávajú obsahovo v rovnakom znení, rovnako aj získavanie informácií z evidencie pobytu občanov a registra obyvateľov (výnimkou je iba pridanie čísla občianskeho preukazu, čo je opodstatnené kvôli prevereniu predkladaných dokladov totožnosti a overeniu ich pravosti) či informácií o hľadaných osobách a veciach; ustanovenie o informáciách z evidencie vozidiel bolo vypustené ako nadbytočné vzhľadom na to, že je to upravené zákonom č. 8/2009 Z. z. o cestnej premávke.

K § 44 (Zmluva o pôsobení obecnej polície v inej obci)

Účelom tohto ustanovenia je vymedzenie teritoriálnej pôsobnosti obecnej polície aj na území inej obce, ktorá nemá zriadenú vlastnú obecnú políciu. Toto prichádza do úvahy vo všeobecnosti len vtedy, ak sa na tom obce zmluvne dohodnú. Zákon súčasne upravuje podmienky platnosti zmluvy, jej obsahové náležitosti a riadenie príslušníkov obecnej polície pôsobiacich na území inej obce, pričom tieto ustanovenia sa preberajú zo súčasnej právnej úpravy. Novou možnosťou je uzatváranie týchto zmlúv aj medzi obcami, ktoré majú obe zriadené obecné polície, ak je predpoklad, že sily a prostriedky obecnej polície nebudú postačovať na plnenie jej úloh, čo má za cieľ efektívne využívať prostriedky a obecných polícií v rámci ich vzájomnej spolupráce.

K § 45 (Pôsobenie obecnej polície na území inej obce bez zmluvy)

V prípade živelných pohrôm alebo iných mimoriadnych udalostí, kedy hrozí nebezpečenstvo z omeškania, sa navrhuje, aby bolo možné dočasne (spravidla počas trvania mimoriadnej situácie) nahradiť zmluvu o pôsobení obecnej polície na území inej obce ústnou dohodou starostov. Táto možnosť sa bude rovnako týkať aj obcí, ktoré majú zriadené vlastné obecné polície. Takéto akútne, náhle situácie s potenciálne závažnými dôsledkami na život, zdravie a majetok, príp. životné prostredie, opodstatňujú prelomenie teritoriálnej pôsobnosti aj bez zmluvného základu, avšak iba dočasne (max. 15 dní).

K § 46 (Dobrovoľník obecnej polície)

Uvedené ustanovenie reflektuje na možnosť organizovaného dobrovoľného angažovania sa občanov pri zabezpečovaní verejného poriadku a dohľade nad bezpečnosťou a plynulosťou cestnej premávky v obci. Uvedené ustanovenie predstavuje ekvivalent k inštitútu dobrovoľného strážcu poriadku podľa zákona o Policajnom zbore.

Nastavujú sa oblasti, v ktorých môže dobrovoľník pôsobiť (ochrana verejného poriadku, bezpečnosť a plynulosť cestnej premávky), jeho označenie, plnenie úloh len so súhlasom obecnej polície, pričom tieto úlohy sú prevažne v rovine dohovárania, výziev a usmernení, ako aj organizačné a materiálne zabezpečenie jeho pôsobenia.

K § 47 (Informačné povinnosti obce)

Uvedené ustanovenie obsahovo preberá zo súčasnej právnej úpravy ustanovenia o dohľade štátu nad činnosťou obecnej polície týkajúce sa povinností obcí zasielať správy o činnosti obecnej polície, oznamovať zriadenie obecnej polície a zasielať zmluvy o pôsobení obecnej polície na území inej obce.

K § 48 (Pokuty)

Sankčné ustanovenie je prevzaté z aktuálneho znenia zákona o obecnej polícii, pričom je horná hranica možnej pokuty zaokrúhlená na celé tisícky a upravený odsek 1 umožňuje ukladať pokuty za porušenie jednotlivých paragrafových ustanovení zákona, čo v súčasnosti absentuje.

K § 49 (Evidencie)

Ustanovenie o evidenciách, ktoré sa týkajú obecných polícií, je prevzaté z aktuálneho znenia zákona o obecnej polícii a zahŕňa nevyhnutné údaje potrebné na evidenčné, štatistické účely a na vyhodnocovanie činností obecných polícií. Konkretizuje sa subjekt, ktorý tieto informácie zbiera a sumarizuje (Prezídium Policajného zboru).

K § 50 (Náhrada škody)

Ustanovenie o náhrade škody je prevzaté zo súčasnej právnej úpravy a bolo doplnené o prípady, kedy škodu spôsobí dobrovoľník obecnej polície, resp. škoda je spôsobená dobrovoľníkovi obecnej polície.

K § 51

Kvôli zjednodušeniu textu v rámci celého návrhu zákona i vykonávacieho predpisu sa navrhuje jedno legislatívno-technické ustanovenie, ktoré upravuje, že v mestách sa nápis, vyhlásenie alebo označenie „obecná polícia“ používa ako nápis, vyhlásenie alebo označenie „mestská polícia“.

V súlade so zásadou „1x a dost“ sa dopĺňa aj blanketové ustanovenie, ktoré deklaruje, že týmto zákonom nie sú dotknuté ustanovenia zákona o boji proti byrokracii.

K § 52 (Splnomocňovacie ustanovenie)

Ustanovenie na jednom mieste upravuje splnomocnenie pre ministerstvo vnútra na vydanie vykonávacieho predpisu, ktorý upraví podrobnosti o uvedených náležitostiach.

K § 53 (Prechodné ustanovenie)

Z dôvodu právnej istoty sa navrhuje prechodné ustanovenie vo vzťahu k súčasným príslušníkom obecnej polície, v súčasnosti používaným rovnošatám, dopravným prostriedkom a preukazom a k už začatým odborným prípravám a skúškam.

V nadväznosti na zdobrovoľnenie platenia poistného na príspevok (§ 41 ods. 2) sa dopĺňa prechodné obdobie na využitie tejto možnosti pre súčasných príslušníkov obecnej polície, ktorých prvý pracovný pomer v obecnej polícii vznikol po dovŕšení 31 rokov veku.

K § 54 (Zrušovacie ustanovenie)

V zrušovacom ustanovení je uvedený zákon Slovenskej národnej rady č. 564/1991 Zb. o obecnej polícii v znení neskorších predpisov, ktorý bude účinnosťou tohto zákona zrušený, ako aj jeho vykonávacie predpisy – nariadenie vlády Slovenskej republiky č. 590/2003 Z. z. o skúškach odbornej spôsobilosti príslušníkov obecnej polície a o odbornej príprave príslušníkov obecnej polície a vyhláška Ministerstva vnútra Slovenskej republiky č. 532/2003 Z. z., ktorou sa vykonávajú niektoré ustanovenia zákona Slovenskej národnej rady č. 564/1991 Zb. o obecnej polícii v znení neskorších predpisov.

K čl. II (zákon SNR č. 372/1990 Zb. o priestupkoch)

K bodu 1 (§ 58 ods. 3 písm. d))

Medzi úlohy obecnej polície sa kvôli zvýšeniu bezpečnosti v cestnej premávke navrhuje zaradiť aj objasňovanie požitia alkoholu alebo inej návykovej látky vodičom vozidla. Cieľom je využiť kapacity obecnej polície predovšetkým v obciach, v ktorých sa nenachádza útvar Policajného zboru, príp. v mestách, kde prostriedky Policajného zboru nemusia byť dostatočné. Samotné oprávnenie na vykonanie dychovej skúšky, resp. orientačného vyšetrenia na iné látky, vyplýva rovnako ako pre všetky ostatné orgány zo zákona č. 219/1996 Z. z. o ochrane pred zneužívaním alkoholických nápojov a o zriaďovaní a prevádzke protialkoholických záchytných izieb (§ 5). Pri zistení požitia alkoholu v množstve, ktoré je priestupkom, príslušník obecnej polície spíše správu o výsledku objasňovania priestupku a predloží ju správnomu orgánu (ktorým je orgán Policajného zboru). Pri zistení alkoholu v množstve, ktoré je trestným činom, príslušník obecnej polície danú osobu bude môcť zadržať podľa trestného poriadku a ďalej postupovať ako pri prichytení osoby pri inom trestnom čine. Na túto novú pôsobnosť obecnej polície nadväzuje tiež nový dôvod na zastavenie vozidla – ak je dôvodné podozrenie, že vodič je pod vplyvom alkoholu alebo inej návykovej látky (čl. I § 17 ods. 1 písm. b)) a oprávnenie zadržať vodičský preukaz (čl. III bod 2).

K bodu 2 (§ 86 písm. b))

Ustanovenie o rozsahu priestupkov proti bezpečnosti a plynulosti cestnej premávky, ktoré je obecná polícia oprávnená prejednávať v blokovom konaní, sa navrhuje nanovo naformulovať pri približnom ponechaní základných súčasných rámcov. Súčasné znenie vyvoláva rozdielne právne názory na niektoré kompetencie, resp. určenie vecnej príslušnosti na vybavovanie niektorých porušení pravidiel cestnej premávky. Po novom bude príslušnosť ustanovená tam, kam patrí, t. j. do zákona o priestupkoch, kde je ustanovená príslušnosť aj iných priestupkových orgánov, čo umožní jednotlivé priestupky naviazať na konkrétne písmená zo skutkovej podstaty priestupkov podľa § 22 a tak zamedziť nejednoznačnostiam pri aplikačnej praxi. Nad rámec súčasnej právnej úpravy sa navrhuje pre obecnú políciu tiež

možnosť prejednať v blokovom konaní aj priestupky spáchané neuposlušnosťou výzvy príslušníka obecnej polície pri objasňovaní priestupku alebo nepredložením dokladov na vedenie vozidla, priestupky vodičov nemotorových vozidiel či chodcov pri prechádzaní cez vozovku.

K čl. III (zákon č. 461/2003 Z. z. o sociálnom poistení)

Ide o nadväzujúce zmeny súvisiace s navrhovanými zmenami v osobitnom sociálnom poistení príslušníkov obecnej polície (čl. I § 38 až 42). Zohľadňuje sa teda presunutie celej agendy súvisiacej s príspevkom za prácu v obecnej polícii na Sociálnu poisťovňu a do režimu podľa zákona o sociálnom poistení.

K čl. IV (zákon č. 330/2007 Z. z. o registri trestov)

Ide o nadväzujúce zmeny súvisiace so zmenami pri preukazovaní bezúhonnosti príslušníkov obecnej polície (čl. I § 29), podľa ktorých sa bude vyžadovať odpis registra trestov.

K čl. V (zákon č. 8/2009 Z. z. o cestnej premávke)

K bodu 1 [§ 3 ods. 2 písm. c)]

V nadväznosti na úpravu oprávnení príslušníkov obecnej polície aj pri dohľade nad bezpečnosťou a plynulosťou cestnej premávky sa z dôvodu jasného a jednoznačného uzákonenia správania účastníkov cestnej premávky a ich následného prípadného postihu upravuje znenie jednej zo základných povinností účastníkov cestnej premávky uposlúchnuť pokyn, výzvu alebo príkaz aj inej osoby, ktorú na to oprávňuje osobitný predpis (t. j. v tomto prípade zákon o obecnej polícii).

K bodu 2 (§ 70 ods. 8)

Kvôli navrhovanému objasňovaniu vedenia vozidla pod vplyvom alkoholu a v nadväznosti na oprávnenie dané zákonom č. 219/1996 Z. z. je potrebné doplniť tiež postup pri zadržaní vodičského preukazu vodiča, u ktorého príslušník obecnej polície zistí prítomnosť alkoholu alebo inej návykovej látky. Tento postup bude rovnaký ako je tomu pri zadržaní vodičského preukazu príslušníkom Policajného zboru, resp. Vojenskej polície, t. j. vydanie potvrdenia o zadržaní a zaslanie vodičského preukazu najneskôr v nasledujúci pracovný deň na príslušný útvar Policajného zboru.

K bodu 3 (§ 113 ods. 8)

Vzhľadom na navrhované rozšírenie pôsobností obcí pri tzv. objektívnej zodpovednosti, je potrebné primerane rozšíriť aj prístupy obcí do evidencie vozidiel o informácie o zahraničných vozidlách a ich držiteľoch, keďže pri prekročení rýchlosti (nie pri parkovacích deliktoch) je možné vyhľadávať tieto údaje aj prostredníctvom systému EUCARIS.

K bodom 4 až 6 (§ 139a ods. 3, 4, § 139b ods. 2, § 139c ods. 4, § 139d ods. 1)

Okrem tzv. statickej premávky sa navrhuje obciam možnosť prejednávať formou objektívnej zodpovednosti aj prekročenia najvyššej dovolenej rýchlosti, ktoré budú zaznamenané tzv. stacionárnymi radarmi (konštrukčne pevne spojenými so zemou). Určenie

miesta, na ktorom bude meraná rýchlosť, bude potrebné kvôli zamedzeniu duplicit a kvôli efektívnosti merania podliehať súhlasu orgánu Policajného zboru.

K bodu 7 (§ 139 ods. 11)

Keďže odvolacím orgánom proti rozhodnutiam obce v rámci tzv. objektívnej zodpovednosti sú orgány Policajného zboru, navrhuje sa doplniť aj metodické usmerňovanie obcí Policajným zborom (ministerstvom vnútra) v konaniach o správnom delikte držiteľa vozidla.

K čl. VI (Účinnosť)

Účinnosť návrhu zákona sa vzhľadom na predpokladanú dĺžku legislatívneho procesu i potrebu dostatočnej legisvakancie navrhuje na 1. januára 2024.